ǎ.
Kosterlitz Ant.

5/2 95

5 fl. 10 c

1895. I. 27

STANISLAI ORICHOVII, GENTE ROXOLANI, NATIONE VERÒ POLONI,

FIDEI CATHOLICÆ CONFESSIO.

Petricouiæ, in Synodo: præsidente Reuerendissimo in CHRISTO Patre, Domino Nicolao Dirgouio Gneznensi Archiepiscopo: Legato nato, ac regni Poloniæ Primate: purè, simpliciter, atque sine conditione edita. Anno Domini, 1552. XVI. Mensis Februar. ANNO Dñi. 1561. in Synodo VVarszauiensi confirmata ac in lucem data.

COLONIÆ.
Apud hæredes Arnoldi Birckmanni.
M. D. LXIII.

REVERENDO PATRI DOMINO ANDREAE PRZECZLAVVSKI, DECAno Posnaniensi, Scholastico Cracrouiensi: Mecœnati suo, optimè de se merenti, Iacobus Gorski, S. P. D.

Confessiõem STANISLAI ORICHOVII Rutheni, doctissimi ac Catholici viri, vt R.P. tua voluit: iudicio & examini doctorum subieci, quam illi & legerunt: & piam, synceram, ac Catholicam esse pronunciârunt: vtque quamprimum in publicũ daretur, voluerunt: quòd viderent magnum fructum hominibus pijs: sua lectiõe eam allaturam esse. Qua quidẽ in Confessione non solùm pectus pium, veræq; Catholicum laudẽ meretur: sed etiam ars ipsa, quæ res magnas & graues, de

quibus multi prolixa volumina reliquerunt, miro compendio ac paucitate verborum complectatur: singulisque sententijs singula præcepta vitæ ac institutionis Christianæ cōprehendat.

Cuius lectione ne diutius Christianus lector fraudaretur: curauimus, vt in lucē q̄primùm prodiret. Cui festinationi nostræ, bonitas Lazari, & docti, & in libris edēdis diligētissimi, studiosiq; Reip. & literariȩ & Christianȩ iuuandȩ, Calcographi, non defuit. nā librū à nobis oblatum, nō tam sui cōmodi, quàm vtilitatis publicæ causa, libenter suscepit. Quod quidē opus R.P. tuæ, cui per Auctorē ipsum dedicatum est, nūc mittimus: quos vnà cum Orichouio, vt tua bonitate com plectaris, rogamus. Cui nos omnia fausta precamur. Datum Cracouiæ è Collegio Maiori, pridie Calen. Septembris, Anno Dn̄i

M. D. LXI.

IN ARMA REVERENDI DOMINI ANDREÆ PRZECZLAVVSKI, Decani Posnaniē. & Scholastici, atq; Vicarij in Spiritualibus, Cracouieñ. Ecclesiarū, Albertus Vedrogouius.

Piscibus amnigenis, semper laus digna dabatur:
Si salubres sapiant, si noceantq; nihil.
CARPIO laudatur, Benaco flumine captus:
Sat sapidum & salubrem, Vistula crede parit.
Quid censes? quantus fuerit, qui nobile stemma
In regno peperit? CARPIO magnus erat.
Hunc igitur fert, uir clarus Preczlauius, omni
Commodus, & patriæ spesq; decusq; suæ.
Hic propria, magnos sibi conciliauit honores,
Virtute, & factis, cuncta merendo, bonis.

IN IDEM STEMMA.

MATTH. PLOCEN.

Carpio tuta petit loca, nec citò tollitur inde:
Est nimium nitidæ, summus amator aquæ.
Sic omnes nitidi, iusti sunt, stemmatis eius:
Quos à recto aliò, ducere nemo potest.

IDEM.

Cui pisces curæ fuerant, hic Apostolus olim
Christi erat, intrepidè munus obire solens.
Nec minùs intrepidè munus Preczlauius implet:
Ad quod Saluator, ritè uocauit eum.

SEBEST. FELSTINEN.

Est decus ac lumen sacris Preczlauius aris:
Quem tenet Aonidum, & religionis amor.
Quare cui mittas Orichoui docte libellum,
Scis: equidem tali munere dignus erat.
Viuat in immensum felix Preczlauius æuum:
Illustretq; suo lumine templa Dei.

Idem ad hæreticos, de S. Orichouio.

Quid dubitatis adhuc, utris Orichouius acer,
Hæretici, accedat: quid dubitatis adhuc?
Non uestras probat hic lites, nec dogmata uafra:
Sed ueteri Christum relligione colit.
Vos igitur pudeat: magnum amisistis Achillem:
Sub nostris signis militat armipotens.
Est noster totus: uester iam desijt esse.
Reuerà uester si modò quando fuit.
Quòd si quis non firma putet, quæ scripserat antè:
En Confeßio: in hac, quàm benè credat, habes.

S. O. R.

Andreæ Preczlauio, Decano Poznaniensis, & Scholastico atq; Vicario in Spiritualibus, Cracouiensis Ecclesiarum.

S. P. D.

NIhil est, Andrea Preczlaui, quod in hac mortali, caducaq; uita æquè uelim: quàm me ab istis Heluetijs, aduentitijsq; doctrinis alienißimum uideri: cùm alijs, tù uerò tibi in primis: qui Cracouiæ, in principe Poloniæ urbe, muneris Pontificij Vicarius es, & Catholicæ religionis patronus, ac uindex hæreticæ prauitatis: aduersus seruos fugitiuos istos, qui sedibus, ciuitatibusq; suis pulsi, obrepserũt etiam ad nos: ut eiusdem prauitatis erroribus mentes nostras imbuant: quibus regiones circumcirca infecerunt., Annè potuit maior pestis, ex Heluetia in Poloniam importari? quàm à Francisco Lismanino, & à Petro Statorio importata est? qui dum ab omni æternitate Christum Mediatorem atque Sacerdotem faciunt, quid aliud sibi uolunt? quàm ut ne Christus Deus, par sit apud nos suo Patri? Si enim is offerebat, si supplicabat, si

 sequester

sequester, si deprecator erat prius, quàm de nostro aliquid offerendum pro nobis accepisset; quis negauerit, hoc statu, atq; habitu Christum natura ipsa sua diuina, quam solam offerebat, longè inferiorem esse Patre? At hoc Arrianum commentum, refellit illis uerbis apud pastores Angelus: Annuntio uobis gaudium magnum, quod erit omni populo, quia natus est uobis hodie Saluator, qui est Christus Dominus, in ciuitate Dauid. Non prius ergo Christus & Saluator & Mediator fuit; quàm in ciuitate Dauid nasceretur. Et ut incepit, ita desinet esse Saluator atq; Mediator, tum cùm tradiderit regnum Deo Patri suo: quo in regno ille non iam Sacerdos, neq; Saluator, neq; Mediator, sed Rex erit regnans in domo Iacob in æternum: cuius regni nullus erit finis. Nam quod urgent uenefici isti illud: Tu es Sacerdos in æternum: ea uerba ad continuationem, serieq; temporum, nō autem ad illam infinitatem, quæ extremitatibus caret, referenda sunt. nunquam enim ad supremum usq; mundi diem: Christus in Ecclesia sua, Sacerdos esse desinet. Sed isti abeant cū suo Mediatore in malam crucem, malumq; cruciatū: cui nos nostrum uerum Mediatorem opponamus, & in illo acquiescamus: qui non antè, quàm incarnatus atque natus est, Dei & hominum extitit Mediator. Quid altera illa Poloniæ labes Franciscus Stancarus, quid affert nobis ad communem pestem & ipse: Humanitate

nitate (inquit) sola Mediator Christus est. Sed heus tu, ô scelerate, quid tandem ualebunt illæ ueridicæ uoces, ex occulto ipsius, Ecclesiæ missæ? Humanitas absque diuinitate non est mediatrix: Diuinitas absque humanitate non est mediatrix. Quin tu ipse, ô Christe Domine, Spiritu oris tui interfice hunc impium: atq; adeò ore tuo ueridico dic, quem te à nobis credi, atq; perhiberi uis? Ego sum (ait Christus) uia, ueritas, & uita. Dic quæso, Christe planius, atque hoc, cuiusmodi sit, explana. Cur uia es? quia homo sum. Cur ueritas & uita? quia Deus sum. in humanitate mea uiatori patet uia: in diuinitate uerò propositus est illi finis, qui finis ueritas ac uita est: ut per humanitatem, tanquam per uiam ad diuinitatē, quæ ueritas & uita est, ex potestate Sathanæ uiator traducatur: atque in hoc fine postremum conquiescat. qui finis non extrinsecus Christo accidit, neq; extra humanitatem illius est, ut tu Stancare mentiris: sed intestinus in hac eadem uia inhæret, ut Ecclesia Catholica credit, & docet. Ergo Stancare cum tua peste atq; pernicie, uel ultra Caucasum, atq; glacialē Oceanum (si lubet) hinc proficiscere: nos istum Mediatorē, quē nobis obtrudis, facilè remittimus tibi. nos enim eum Mediatorem ueneramur: qui diuina atq; humana necessariò cōstat natura, ut humanitas eius, uia sit nobis in naturam ipsius diuinā: & ut in huius Mediatoris humana natura, iustitia Dei appa

ret: ita in diuina natura eiusdem potentia eluceat necesse est. Sed nos quasi æstus quidam, à proposito abripuit, iustus dolor: quē ex temeritate, & impunitate sempiterna horū latronū capimus: qui in Poloniam, quasi in desertā aliquā solitudinē cùm inuasissent: religiones, mores, atq; leges nostras patrias, mutant, euellunt, delent: & quod dicitur, quadrata permutant rotundis arbitratu suo: quodq; cōcedi in Polonia ius non est ne patricijs quidem uiris, id nos (proh dolor) concessimus seruis fugitiuis istis: ut qui iam collū in laqueū apud suos ciues inserebant, ij Canones reformatorios nobis cōscribant, Remp. emendent, atq; religiones nostras patrias atq; auitas corrigant. Sed facessant querelæ, quibus nihil proficimus: & quibus præsentem uitæ statū frustrà deplorare solemus. Ad te mœstus redeo, Andrea Preczlaui, cupio sanè (ut dicere institueram) abs te & ab amplissimi sacerdotij tui collegio, hostis eorū omnium, qui dissidēt à uobis, iudicari. Hoc enim amplissimum mihi esse duco: pro ea fide, quā Adalbertus Gneznæ: Stanislaus uerò Cracouiæ, diuini uiri, uobis tuendam reliquerunt: cum hæreticis usque ad sanguinem dimicare. quod me uelle, & in ea inductione animi atque uoluntate esse, testantur scripta, actiones item atq; disputationes nostræ: quæ à mea gratia multos auerterunt, cum detrimēto nō paruo cōmodorū uitæ degendæ. sed ego lucra esse duco ma-

xima,

xima, pro ueritate hæc cōmoda floccipendere, magnoq; animo, omnibus cōmodis posthabitis, hos agitare atque assiduè insectari: qui præstigijs mentes nostras ceperunt, atq; ueneficijs infatuarunt istos Liberos Barones nostros, nescio à qua parte Reip. nostræ profectos: qui dum se liberos esse gloriantur, improbissimarū Sectarū facti sunt serui. Quorum gratia, uide quàm me deprauauerit, & q̃ tardiorem me ad propugnandam Catholicam fidē fecerit. Confessionē enim eius fidei edo, atq; tibi trado: quā nisi quisq; fideliter, firmiterq; crediderit, saluus esse nō poterit: in qua, tanq̃ in fronte mea sit inscriptū, quid ego de ecclesia Catholica sentiam, & quam fidem sequar. Fremant ergo licèt Arriani, atque Nestoriani impij, atq; sacrilegi isti, huc ad nos è media Heluetia mētitū, furatum, raptūq; profecti: dum modò intelligāt, Dei beneficio, non deesse Sarmatis cōtra illorū latrociniū, atq; immanē perfidiā, sua præsidia: habereq; Poloniam Catholicum Regē, pium Senatum, fortissimum Archiepiscopum, ac summa doctrina, pietateq; præditos Episcopos: tum Collegia amplissima uestra, doctis, atque nobilibus uiris referta. Denique in Equestri ordine, non deesse uiros militares strenuos: & eosdem ad propugnandū pro Ecclesia Dei, optimarū artiū disciplinis ornatos, atq; instructos: ut præ hac uniuersitate generis, ac nominis Polonici, hæc lues Heluetia

impura

impura, uix minimi mometi instar habere uideatur.

Cæterùm, quòd hanc Confeßionem in tuo nomine edi uolui, duæ sunt causæ. Vna est, ut cùm tu pro auctoritate muneris, atq; officij tui Cracouiæ continenter cum Hæreticis bellum geras: habeas quasi figuram, atq; habitum in promptu eius fidei, quã maiores nostri, tanquam depositum quoddam, cõmendarunt nobis, ad omnẽ posteritatẽ in Polonia trãsmittendam: ut aliquando istos ex imagine paternæ fidei pudeat, à maiorum religione desciuisse. Altera causa est, cùm tu in Barancianum meum, remotũ in Roxolania, atq; horridum rus, salutãdi causa ad me uenisses: fas non erat, absq; hoc xeniolo te hospitem uacuũ Cracouiã à me discedere. Huc etiã accedebat lætitia ingens, quam ex amplificato honore clarißimi uiri Ioannis Ociescij regni Poloniæ Cancellarij, te nuncio accepimus: cui tu Regio nomine, Samboriensem præfecturam illustrem, uicinam nobis, nuper attribuisti. Cumq; non tantùm homines, uerùm etiam agri propemodum, atque campi, syluis atque segetibus obsiti, illius summi uiri honoribus lætarẽtur: nos immunes uideri, in tanto omnium gaudio, minimè decere uidebatur. Itaq; hæc ipsa ἐυαγγέλια, cùm aliud nihil neq; maius, neq; melius, neq; te dignius possumus: dare tibi uoluimus. Vale, nostri memor, quæcunq; te habuerint terræ à nobis dißitum. Datum in Baranczyce: 15. Mensis Iunij. An. 1561.

STA.

STANISLAI Orichouij, Gente Roxolani, natione verò Poloni: fidei Catholicæ Confessio.

Reuerendissime Domine, vosque cæteri Patres amplissimi, audite me: atque ex ore meo, non autem ex delatione aliena, iudicate me: confitentem eam fidem, sine qua, impossibile est placere Deo: quam qui deserit: non potest iterum, teste Paulo, renouari ad pœnitentiam. Quæ fides, est illa terribilis castrorũ acies ordinata: aduersus quam non præualẽt inferorum portę. Quæ fides, inquam, tanquam signum ad sagittam, est proposita: quo Sathã, à primo generis humani exortu, assiduè iaculãs, collimet: nunquam tamẽ illam attingat: nunq̃

pro-

propositum suum assequatur: Quod ipsi illud est summum, ne glorificetur Pater in filio: neúe cognoscamus verum Deum, & quem ille misit, Iesum Christum: vt hoc credentes, vitã æternam habeamus in nomine eius. Hanc talem fidem Sathan, in parentibus nostris, illis primis, perfidia violabat: hãc eandem diluuio obruebat: posteaque Aegyptiaca seruitute vexabat: tum varijs casibus, desertæ solitudinis, extinguebat: denique, captiuitate Babylonica, loco suo pellebat: postremò, morte ipsius Christi, atque tot martyrum internitione, de medio tollebat. Quam etiam, cùm illam vi, impetuq; eruere non posset: dolo, atque fraude adortus, tot, ac tantis, longè, lateq;, hęreticorum erroribus diffusis, affligebat, atq; delebat. Excitabat enim initio Hebionem, contra Trinitatis essentiam: Arrium, contra Christi diuinitatem: Manichæum, cõtra eiusdem humanitatem: Macedonium, contra Christi

Christi Spiritum: Eutichetem, contra veritatem in Christo humanæ carnis: Nestorium verò, contra incarnatum verbum. Mitto alios ministros, atque satellites Sathanæ: per quos ille, radicitùs euellere, atq; exterminare ex animis hominum, veram illam, atq; salutarem fidem, est conatus. Sed cùm illi in capite ipso nihil prodessent doli: in eius capitis corpus, quæ est Ecclesia Dei viui, columna, & firmamentũ veritatis: fures illos, atque latrones suos, Aerium, Viclephum, Husium, Luterum, Zuinglium, Caluinum, Brenciũ, atq; Stancarum (prętereo alios infinitos) immisit: vt per hos corpus hoc Christi, mirificè aptatum, ac descriptum, compositumq;, & compactum, atq; coagmentatũ, omni errore diuelleret, atq; distraheret, diriperetq; funditus. vt in hoc corpore, effusis errorum tenebris, non purum verbum luceret nobis: non sacramentis gratia Dei mẽtibus nostris influeret: nõ statis

tis ſacrificijs peccata expiarentur no-
ſtra: non, denique, obedientia, obſer-
uantiaque ſuperioris poteſtatis inter
nos reſtaret vlla: vt ita cœci, ingrati,
ſceleſti, exleges, atq; vagi, impiã viue-
remus vitam: fide, ſpe, atque charitate
caſſam: itaque Deo odioſam. Atqui,
ab hac damnata vita, vt me alienum
eſſe, & præſens, & ſequens generatio
cognoſcat: exponã breui, in hoc ſacro
cœtu, coram vobis: eam fidem, quam
ego ex libris ſcriptam non didici: ſed
quã à maioribus meis, per manus tra-
ditam accepi: & quam etiã ex vberibꝰ
matris meæ cum lacte expreſſi: atque
hauſi: quam puer colui: et cum qua vir
adoleui: & in qua etiam, in hoc ætatis
meæ flexu, mori ſtatui. Quã, dum vo-
bis pura oratione, ſine omni verborũ
fuco: planè, & abſque conditione ex-
pono: oro, obteſtorq; vt me benignè,
attenteque audiatis.

CONFITEOR itaq;, ante omnia, me
natum, ſuſceptum, ac Deo dicatũ eſſe
in

in ea Eccleſia, quæ Catholica dicitur:
id autem eſt, quæ eſt vbiq;: & quæ ab
ortu ſolis, vſque ad occaſum, more, ri-
tuq; vario, laudat nomẽ Domini: quæ
nihil aliud eſt, quàm homines ipſi, vna
fide, vno Baptiſmo, in vno Deo colle-
cti, ex omnibus gentibus, & linguis.

Talis Eccleſia, pręfigurata fuit per
Noë arcam: quæ, ſuper omnes diluuij
fluctus, eminebat ſola: in qua anima-
lia fuerunt munda, & immunda: hoc
eſt, homines boni, & mali. Hæc eadẽ
etiam promiſſa fuit Abrahæ, ſtellarum
multitudini ęquiparãda: vt enim quo-
quo verſus cælum aſpicias, ſtellas vi-
deas: ſic etiam, quamcunq; in partem
orbis te contuleris: homines inueni-
as, qui ciues ſanctorum, & domeſtici
ſunt dei. Atqui hæc eſt illa Hieruſalẽ,
quam Zacharias Propheta, abſq; mu-
ris habitatam iri tacitò antè prædixe-
rat: præ multitudine hominum, id eſt,
Iudæorum: & iumentorũ, id eſt, gen-
tium in ea. vt enim Hieruſalẽ illa mu-
B ro clau-

ro claudebatur: sic Ecclesia Catholica, præ multitudine hominum, clauditur cælo: & ipso ortu, occasu, meridie, atq; septentrione terminatur: bonos iuxtà ac malos continens. Quod sanè Dominus noster, sagena missa in mari, designauit: in qua pisces erãt cuiusque generis, tam boni, quã mali. Quã sanè Ecclesiã, ita in Psalmo describit, ac definit, Dauid: Reminiscẽtur, & cõuertentur ad dominum vniuersi fines terræ: & adorabunt in conspectu eius vniuersæ familiæ gentium.

Huic Ecclesiæ opponitur Hæresis: & quoniã id, quod vniuersali aduersatur, particulare dicitur: ideo, si Ecclesia est vniuersalis: Hæresis certè quidẽ omnis erit particularis: hoc est, erit in parte aliqua: nõ aũt erit vbiq;. vt, verbi gratia: Arriana hæresis, apud solos Machometanos manet: Donati, apud solos Afros: Luteri, apud solos Vittenbergeñ, aut si qui præterea dispersi in nonnullis partibus Ecclesiæ, veluti spinæ inter

næ inter rosas delitescũt. Eã igitur Ecclesiã ego probo, & in ea viuo: quæ vbiq; est: quæ totum mũdum possidet: & in qua Christus dominatur, à mari vsq; ad mare: omne aũt id, quod in aliqua parte est: & quod cũ hac Ecclesia pugnat: dãno, & repudio: atq; hęresim appello: vocoq; esse Anathema: siue homo, siue Angelus auctor illius sit.

In hac Ecclesia Catholica, profiteor esse ministros Christi, & dispensatores mysteriorum Dei: non ab homine, sed ab ipso Dei filio, Ecclesiæ datos: in opus ministerij, ad consummationem sanctorum: inter quos, alij sunt Apostoli, alij Prophetæ: alij autem Euangelistæ: alij autem Pastores, ac Doctores. Quorum ordines, cùm à Christo, spirituali Sacerdote, atq; Rege, in Ecclesia sint instituti: cõdemno eos, qui dicunt Politicè, hoc est, voluntate humana, ordinem ministrorum esse in Ecclesia institutũ. Vt enim nõ Solon, neq; Draco, neq; Ly-

curgus, homines ſeculares, cōdiderūt Eccleſiam: ſed Chriſtus Deus & Dominus noſter: ſic neq; ſecularis, neque Politica diſpoſitio ordinū, in Eccleſia Dei eſt: ſed diuina, quæ fundata eſt à Dño Ieſu, vero Deo, & Dño noſtro, illis verbis: Sicut miſit me Pater, & ego mitto vos, &c. His verbis adductꝰ, credo inter miniſtros Eccleſiæ eſſe ordinem Hierarchicum: hoc eſt, ordinē illum, qui ad cæleſtis regni exemplū, ſtatum militātis Eccleſiæ, in terris ita contineat: vt triumphantem Eccleſiā, cæleſtis ordo continet. Quo in ordine, Deus princeps eſt: cuius vi, nutúque, viſibiliter cæleſtia illa reguntur. Ad quam formam Eccleſia militans inſtituta, habet caput ſuum viſibile ſacrum: vnde omnis illius ordo deriuatur, à priore ad poſteriꝰ: à capite Chriſto manās, per miniſtros viſibiles: per quos ſalutem noſtram Deus, inuiſibiliter in terris operatur. vt igitur Eccleſia triumphans, ita & militans ſimili

ordine prioris ac poſterioris continetur. Quem ordinem, ita ciuitatibus, atque regionibus, prouincijsq́;, deſcriptum intelligo: vt illius deſcriptiōem, Nicœna prius, deinde Chalcedonenſis Synodus, pro veteri more, deſcripſit.

Cōfiteor, inter hos miniſtros, Principem: id autem eſt, priorem, ſiue primum, non dominum, ſed miniſtrum eſſe, Petrum: non illum Galilæum Simonem, qui perfunctus Petri munere, iam olim deceſſit: Sed Petrum, hoc eſt, hominem: qui hoc nomine, pro auctoritate muneris, & officij, à Chriſto in Eccleſia inūtituti, ad ſalutē ouium Chriſti, vtitur: qui nunquam moritur, ſed ſemper ſucceſsiōe viuit: eſtq; in Eccleſia, fuit, eritq́;, vſq; ad conſummationem ſeculi. Cui Analogicè, hoc eſt, per prius, & per poſterius, cum ſocijs promiſit Chriſtus Claues regni cælorum, hoc eſt, adminiſtrationem Eccleſiæ ſuæ, illis verbis: Tibi dabo

claues. Cui etiam post resurrectiōem promissas tradidit: dicēs: Pasce agnos meos. Quicunque igitur agnus Christi est, pascitur à Petro: siue is fuerit Apostolus, siue Propheta, siue Euangelista, siue pastor, ac Doctor. Denique sacer ille plebsúe sit, pascatur à Petro necesse est. Credo itaq; cæteros omnes sanctos, in Ecclesia Catholica agnos Christi esse: solum autem Petrum pastorem esse omnium: Cuius pastoratus nihil aliud est, quàm cura diligens: vt in ouili Christi, ordine alij doceant, alij autem doceantur: vtrique autem Euangelij præscripto viuant. Ad hoc enim accepit à Christo Iesu gratiam & Apostolatum Petrus: vt obediatur fidei, in omnibus gentibus, pro nomine eius: & non propter rem vllam aliam.

Hunc Petrum à primo Ecclesię exortu, inferorum oppugnant portę: tamen non præualent, neq; pręualebūt: fundatus enim est supra petrā, Christum

stum Iesum. Homines eñ superbi, & dissoluti, cùm pastorali Petri imperio offenduntur: vt venti Aeolum, sic isti non ferunt Petrum: nam illos Petrus vinclis, hoc est, Euangelio frenat: ac carcere, hoc est, certa iurisdictiōe, domat: Habet enim hoc Petrus, vt & doceat, & coherceat. Igitur, confiteor, Petrum priorem esse Ministrū, in Ecclesia Dei: tam ratione ordinis, quàm ratione iurisdictionis: vt is, & doceat, & instituat: ac iudicet reliquos oēs agnos, recto ad Euangelium incedens pede: cui sententiæ aduersari, dico esse anathema.

Credo, confiteor, & nullo modo dubito, hunc Petrum Romæ viuere: eiusq; sedem ibi, nutu diuino, non autem à Focate Imperatore, aut ab vllo alio quouis homine potente, aut calli do, collocari: in eoq; scio me non falli testimonio, vtiq; ipsi9 Ecclesię vniuersæ: quæ cùm sciret, sibi pastorē à Dño

 datum

datum esse Petrum: eum in omnium seculorũ memoria, nusquã alibi gentium, quàm Romæ requisiuit. Huius itaque Ecclesię vniuersalis testimonium secutus, damno eos: qui dicũt ita Engubij Petrum esse, vt est Romæ: dicoq;, attestante mihi vniuersa Ecclesia Catholica, Engubij Petrum non esse: sed ouem Petri: quam in partem solicitudinis suæ, vocauit Petrus. Hũc Petrũ, omnis vetustas appellauit Papam: id autẽ est, Patrem Patrũ: cùm enim quatuor sint vniuersales pari cũ potestate Patriarchæ, quasi principaliores Patres: à quibus ordinatĩ Proficiscũtur Archiepiscopi, deinde Episcopi, postremò Parochi: tamen solus Petrus, vocatur Papa proprio modo: quòd reliqui omnes, etsi Patriarchatu ipso sint pares cũ illo: tamẽ Pastoratu ipso ab illo differunt: illique primas in Pastoratus munere concedũt. Quamobrem damno eos, qui dicunt istos pares esse Pastoratu Patres, neq; quic-

quicquam inter illos interesse: cõfundunt enim ordinem in Ecclesia à Deo institutum, ac Deo aduersantur ipsi: qui dedit in Ecclesia, alios quidẽ Apostolos, alios verò Prophetas, alios autem Euangelistas, alios autem Pastores, & Doctores: quibus tamen omnibus, pastorem Petrum prępositum esse voluit. qui hunc ministrorum ordinem cõfundit, aut illi aduersatur: Dei ordinationem confundit, & illi aduersatur. Credo etiam, ac confiteor, nullum omninò legitimum Archiepiscopum haberi: nisi, aut per communicationem sacri Pallij, aut per dextras societatis, aut per aliud modi istius Symbolum, fidei, atq; pacis Episcopalis, & charitatis mutuæ, à suo Patriarcha, cuiq; Archiepiscopo communicati. Nego etiam Episcopos eos esse, qui à legitimis Archiepiscopis non sunt cõsecrati: Presbyteros etiam non esse affirmo eos, quibus Episcopalis manus, legitimè non est imposita: & qui aut

 missi

missi ad dispensationē Ecclesiasticam ab Episcopis non sunt: aut ab Episcopis iurè, ac meritò, depositi sunt. Dāno ergo omnes eos, ac pseudopresbyteros, ac pseudoepiscopos appello: qui aut nō sunt missi ab ordinaria potestate, quā clauibus Dominus commendauit Petro: aut legitimè depositi, se ingerunt in procurationes Ecclesiasticas: dicoq; omnes tales esse fures, & latrones, quòd illis ostiarius Petrus, ostium Ecclesiæ, claue vtiq; sibi à Domino concredita, non aperuit: sed ingressi sunt in Ecclesiam aliundè, vt furentur & mactent.

Firmiter credo, & nullatenus dubito, quemlibet fidelem, vni alicui, harum quatuor sedium Patriarchalium subijci oportere: aut Romanæ, aut Constantinopolitanę, aut Alexandrinæ, aut Antiochenæ: nulliq; Sedi harum quatuor subesse, dico hæresim esse: atq; Anathema voco.

Firmiter credo, & nullatenus dubito,

to, malis moribus ministrorum Ecclesiæ, & peccatis, sceleribusq; illorū, vim & auctoritatem ministerij ipsorū, non minui: sed ita, verbi gratia, Iudam Iscariotem, vt Iacobum iustum, ministrare in Ecclesia Dei: vt inter personas ministrorum, multum differat: inter ministeria verò ipsorū, nihil omninò differat: vt enim vinum, æquè per auream, vt per fictilem fluit cannam: sic, salutaris sacramentorum vis, ęquè per bonum, vt per malum ministrū, profluit, ad hominum salutem.

CONCLVSIO.

Igitur, his ego ministris Ecclesiæ, in hunc modum, per prius, & per posterius, in Ecclesia Dei, à Domino Iesu dispositis, subiectum me esse profiteor, tāquam præpositis: qui ita pro me vigilare debent, vt rationem reddituri. Horum etiam potestatem ligandi, atq; soluendi, agnosco: Cēsuras illorum, tum excommunicationes, & judicia, siue illa iusta sint, siue iniusta metuo;

metuo: vt in illis metuam eum, cuius illi ministri, ac dispẽsatores sunt: Christum Iesum, Dominum meum: cui rationes reddẽt olim præpositi mei, qua ratiõe illi iudicauerint aut ligauerint me: qua culpa, quóve cõmerito meo. Atqui hæc ita, vt cõfiteor, etiã coram Deo, cui omne cor patet: credo.

DE MINISTERIO ECCLESIASTICO.

Dixi de Ministris Ecclesię, nunc dicam de illorum ministerio: nam duabus rebus Ecclesia Catholica insignis est: nempe ministro, & ministerio ipso: de vno iam professus sum, de altero coram vestra Reuerendissima P. in hoc sacro cœtu, nũc profitebor. Dico itaq; ministerium omne Ecclesiasticum, positum esse in duobus: nẽpe, in vera Christi doctrina, & in legitimo Sacramentorum vsu. doctrinam duabus rebus contineri dico: Scripturis Canonicis, & ipsius Ecclesiæ traditioni-

tiõibus antiquis. Quare, eiusdem auctoritatis, atque veritatis de doctrina Christi dico esse: id, quod in libris Canonicis continetur: cum eo, quod in traditionibus est positum. Dico itaq;, quod apud omnes Christianas gentes peræquè traditione custoditur, eiusdem rationis esse cum eo, quod libris Biblicis continetur: Vt enim illa veritas scripta in tabulis, puta lapideis: sic ista traditio, in tabulis cordis carnalibus, digito Dei descripta est. cui aduersari, æquè, vt Euangelio scripto: hęresis, atq; scelus est immanissimum.

Confiteor etiam, doctrinam Christi descriptam, tam in tabulis librorũ, quàm in cordibus fidelium (vti iam dixi) me non aliter intelligere: quàm illam intelligit vniuersa ecclesia Catholica: hoc est, omnis Christianorum natio, toto terrarum orbe diffusa: à cuius Ecclesiæ sensu qui aberrant, aut qui suas sententias illi aduersas pręferunt, dico esse damnatos, ac damnandos

dos hæreticos: quorũ superbia ascendit semper, vt altum sapiant, neq; humilibus consentiant.

DE SACRAMENTIS.

Credo, & firmiter teneo, Sacramẽta in Ecclesia esse nihil aliud: quàm medicinã quandã, ex sinu Dei Patris depromptam: & ad nos infirmos homines sanandos à Domino Iesu cælitùs deportatam. vt Sacramentis Ecclesiæ sanemur: & donis per hæc cælestibus imbuamur: ac his reddamur certi, de gratuita illa gratia Dei erga nos, quã docet nos doctrina Christi. Quibus sanè Sacramentis, eos, qui addũt, aut demũt aliquid, hæreticos esse impudentissimos, & intemperãtissimos, conuincit Catholica fides.

Credo, & firmiter teneo, Sacramẽta Ecclesię, eo numero, ordine, ac modo, quo illa esse, Ecclesia Catholica ad hanc diem credit, ac tenet: inter quæ, primo loco Baptismus est: quo Sacramen-

cramento, vetus homo noster crucifigitur, ac consepelitur cum Christo: vt originalis perfidia, & Adæ culpa, aboleatur in nobis, per lauacrũ aquæ: peccataq; nostra, tã innata, quàm acquisita, deleantur Baptismo illo: cuius Baptista Christus, solus auctor est: qui nos humano ministerio baptizat spiritu sancto, & igni. Et quoniam illa regeneratio hominis, mersione cõficitur: ideo confiteor, illa omnia, exsufflationem, sal, lutum, oleum, aquã, atque chrisma, facto & exemplo Christi, ad mersionem baptismalem, ritè in Ecclesia adhibita esse. ita tamen, vt in his, alia sint essentialia, alia verò accidentalia ipsius Baptismi, omnia tamen, in Baptismo sint efficacia. Dominus enim Iesus, cùm dixisset discipulis: Euntes baptizate, non expressit rem, in quo esset baptizãdum: βαπτίζειν enim, quod est mergere, & aspergere: generale nomẽ omniũ humidorũ est. Quare illi duodecim Apostoli, suggerente

gerente illis Spiritu ſancto, cùm recor dati eſſent: Dominum, & ſufflaſſe poſt reſurrectionem in diſcipulos: & ſalem ſe appellaſſe: & luto, oculos cœco, aures ſurdo, linguam muto reddidiſſe: & eiectis dæmonijs, oleo ægros vngi voluiſſe: & oportere nos ex aqua, & ſpiritu naſci denuo, dixiſſe: & Christianos nos à chriſmate vocitatos eſſe: Ideo Apoſtoli Baptiſmum, hoc eſt, merſionem, in regeneratione hominis celebrauerunt: omnibus ijſce rebus, quorum nullum eſt, quod humidum non ſit: atq; ita (dubio procul) Eccleſiæ Catholicæ mergendum eſſe tradiderunt. Quapropter, eos omnes, qui inſtituto Zuinglianorũ, atq; Lutheranorum, per ſummum Eccleſiæ contemptũ, ex Baptiſmo eiecerũt illa elementa humida: flatũ, ſal, lutum, oleũ, atq; chriſma, inſignes, atq; ab ipſo domino vſurpatas merſiones: tales oẽs, dico eſſe, ac fuiſſe, & fore ſacrilegos hæreticos. eos autem, qui taliter ab hæreti-

reticis baptizantur, ita baptizari affirmo, vt eſt baptizatus Pharao, in mari: aut coruus in diluuio. Damno etiam eos omnes: qui abſq; Baptiſmo, infantes fideliũ decedentes, ſaluari docent. damnantur enim illi: quia nati ſunt filij iræ. parentum etiam fides, illis ad ſalutẽ, extra Baptiſmũ, nihil prodeſt: quia parẽtes, non ea parte, qua ſunt filij lucis, ſed qua ſunt filij ſeculi, liberos generant: & eoſdem in peccatis concipiunt, Pſalmo teſte: Ecce enim in iniquitatibus conceptus ſum, & in peccatis concepit me mater mea. Ad quod inſitum, & naturale malum, in nobis delendum, in eodem Pſalmo remediũ proponitur nobis: Amplius laua me ab iniquitate mea, & à peccato meo mũda me. Nemo igitur, niſi ritè in Eccleſia lotus & baptizatus, poteſt intrare in regnum Dei. Baptiſmus ergo, nõ habilitatis, neq; ſigni, neq; conſuetudinis, vt hæretici arbitrantur, res eſt: ſed ineuitabilis neceſsitas, Domino teſtificante:

cāte: Nisi quis renatus fuerit, ex aqua, & Spiritu sancto: non potest introire in regnum Dei. Ita de Baptismo sentio.

SEQVITVR matrimoniū: de quo illud breuiter dicam: mihi illud, testimonio Pauli Apostoli, in omnibus honorabile videri: de quo, quum ducta vxore docuerim, quid sentiam, verbis hic non agam: ne verba, rebus videar anteponere: illud tamen dicā, me credere: non aliter, Sacerdotibus matrimonium esse liberum quā quoad illud Vniuersalis Ecclesię Canones illis liberum esse voluerūt: hoc est, si Sacerdos post consecrationem nubat, sacerdotiū amittat: retrocedit enim, & ex maiore virtute, in minorem delabitur. Quod cùm vitiosum sit: semper enim porrò, non retro progredi proficiētes ad Deum debem⁹: ideo hic regressus, abrogatione sacerdotij Canonū præscripto punitur. Sed hanc causam auctoritati Ecclesiæ relinquo.

SEQVI-

SEQVITVR Pœnitentia, quam inter sacramenta, more vetusto, pono: quæ instituta à Domino est, ad deprimēdā superbiam nostram natiuam: vt enim tollit, ac sanat, in nobis Baptism⁹ perfidiam, Matrimonium verò impudicitiā: sic etiam tollit, ac sanat in nobis, Pœnitentia, insitam superbiam. cuius tres partes sunt: Contritio, Cōfessio, & Satisfactio. Cuius vis, maximè in eo cernitur: cùm contriti, & ad ministri pedes abiecti, ꝓprio ipsi nos condemnamus iudicio: confitentes alterutrū peccata nostra, quo grauius nihil potest esse. Et quoniā peccādo offendimus Deū, pręcepta illius transgrediendo, & proximum lædendo: ideo in aures Ministri, tā Deo quàm proximo confitemur, instituto vtiq; Christi: qui filium prodigum inducens, ita illum confiteri facit: Pater, peccaui in cœlum & coram te: iam non sum dignus, vocari filius tuus. Quid cœlum est aliud, quàm Angeli, & homines

 sancti,

ſancti,in quibus habitat Deus? Quid Pater ipſe? quàm Deus,in cœlo habitans? Porrò,cœlorum nomine,homines ſanctos intelligi,teſtatur Pſalmus ille: Cœli enarrant gloriam Dei. &c. Dico itaq;,atque confiteor,Eccleſiam ritè confiteri, cùm dicit: Confiteor Deo, quia mandata eius tranſgredimur: & omnibus Sāctis,quos tam militantes in carne,quàm triumphantes in cœlo, varijs ſcandalis offendimus: quos ipſos etiam, confitentes alterutrum peccata noſtra,lętitia afficimus: idq; teſte Domino, qui dicit Gaudiũ eſſe magnum,in cœlo,coram Angelis Dei,ſuper vno peccatore,pœnitentiam agente: ſcilicet, & peccata confitente. Quamobrem eos,qui aut confeſſionem totam funditus tollunt: aut ex Confeſſione Eccleſiaſtica illud, Cō fiteor omnibus Sanctis, eijciunt: dico eſſe ſacrilegos, & hæreticos ſuperbos: quorum alij,per confeſſionē,humiliari,coram Sacerdote, ſub potenti manu

manu Dei, nolunt: alij verò Sanctis Dei,quos tam triūphantes,quàm militantes per ſuperbiam læſerunt, confiteri peccata, & illis nolunt ſatisfacere: Qui ſancti,inquam,cum capite ſuo Chriſto, Chriſtus vnus eſt: & dum Sāctis confitemur, Chriſto toti, qui eſt cum Sāctis ſuis caput & membra, hoc eſt,integer Chriſtus,confitemur.

DE SATISFACTIONE,quæ eſt tertia pars Pœnitentię,quod ſentit Eccleſia Catholica,idem credo: quę, cùm ex altera parte confeſſioni reſpondeat, dico illam bifariam diuidi: vt eius vna pars,ad Deum,in quem peccamus: altera verò,in Eccleſiā, quam lædimus: referatur. Cùm enim cor contritum, & humiliatum Deus non deſpiciat: opus eſt,cùm pœnitemus, ita dolere nos: vt illud, quod admiſimus, ſi fieri poſſet,admiſſum eſſe nollemꝰ. Ex qua ratione,pœnitentia Græcis μετανόια dicitur: quòd videlicet,mutemus mentem: vt quos antea delectabat peccatum,

tum, pœnitentes idem peccatũ, dolore afficiat. Sed hoc non est satis: nam & Caim, & Saul, & Iudas, pœnituerunt: qui tamen damnati sunt. Opus itaq; est, ad pœnitentis dolorem, fide: qua credo, mihi per amarissimam passionem Domini nostri Iesu Christi, peccatum dimitti: qua de re, certũ me facit absolutio ministri: qui me seruũ peccati, virtute clauiũ, ex vinculis absoluit: quia qui facit peccatum, seruus est peccati: à qua seruitute graui, & difficili, vt liberemur: Christus penes ministros suos, potestatem esse voluit, ligandi atque soluendi. Et quoniam peccando, infirmitate, & intemperantia carnis offendo proximum: ideo illi omnibus rebus, quibus possum, in carne mea, satisfacio: & precibus, & ieiunijs, & afflictionibus: dandoq;, & reddendo: & omnibus illis rebus, quę cor contritum, & humiliatum, consequũtur. Damno itaq; eos omnes, qui ex pœnitentia, satisfactionem sustulerunt:

runt: dicentes pro nobis satisfecisse Christum. quod quidem verum est in capite vtiq; ipso Christo: sed vt etiam nos pœnitentes, suppleamus ea, quæ desunt afflictionibus Christi, in carne nostra: opus omnino est. Si enim passi sumus in capite: patiamur etiam in corpore. hoc enim adhuc deest, afflictionibus CHRISTI. Quare qui pœnitentiæ sacramentum, è sacramentis eijciunt: aut illam contritione, confessione, atque satisfactione, non definiunt: omnes credo, æqualiter esse peruersos: atque damnandos, hæreticos.

SEQVITVR COENA: in qua firmiter credo, verum corpus, & verum sanguinem, ab ministris offerri: sacrificãte, ac seipsum tum offerente, summo Sacerdote, Christo Domino, sacerdotis manu. dicoq;, virtute verbi, quo factum est cælũ, & terra, in sacrificio altaris, panem transire in corpus, & vinum in sanguinẽ: ita, vt nihil omnino

in sacramento illo remaneat de essentia panis, neq; vini: sed tantùm remaneant post consecrationem accidētia illa, quæ sunt de prædicamento quantitatis, & qualitatis: quæ tactu, gustu, atque visu, à sumente percipiuntur. Quicquid verò in pane, ac vino fuit, de prædicamento substantiæ: id totū transsubstantiatum esse, atq; abijsse, verbo Dei, in corpus, atque in sanguinem: illudq;, quod ibi sub illis speciebus est dico esse, verum, ac viuum, corpus Christi: ita tamen, vt tam sub panis specie, quàm sub specie vini, totus, atq; integer Christus maneat: præsentialiter, atq; corporaliter. Itaq;, verè in sacramento altaris, verus Christus inest: vt in prędicamento substantiæ, nō autem, in alijs prædicamentis, corpus Christi consideratur.

MISSA.

CREDO atq; confiteor, Missam sacrificiū esse, tam pro viuis, quàm pro mortuis: illius sacrificij crueti, in cru-

ce peracti: tanquam instar quoddam, in quo ad vnguē exprimuntur omnia, tam essentialia, quàm accidentalia, Christi mortis. In Missa enim annuntiatur mors Christi, oblatiōe vera corporis, atq; sanguinis Christi: tum verbis, signis, atq; ornatu ipso, atq; omni cultu: ita, vt cùm ad aram sacerdotem, illo ornatu, atq; actu, assistentem videas, ipsum Christum, ad aram crucis assistentem, videre te credas. qui etiam inibi præsens est: ipse sacerdos, ipse sacrificium, ipse oblatio, pro nobis, ministerio humano, apud Deum re vera in Missa existens. Damno itaque ego cœnas sacramentarias: siue illæ Lutheranæ, siue Zuinglianæ, siue Stancaranæ sint. omnes enim istorum nebulonum cœnæ, nihil, nisi meræ præstigiæ sunt: carent enim Christi corporali præsentia. quem corporaliter, in terris, nobiscum viuere: ac sacramēto altaris, personaliter adesse: isti pernegāt. Carent etiam, ministro legitimo:

nam sacramentum repudiarunt ordinis. Carent intentione consecrandi. Deniq; ipso carent verbo: neq; enim illud, HOC EST CORPVS MEVM purè, vt profertur, sed peruersè, accipiunt: impiè illa verba, Hoc est corpus: pro, significat corpus, intelligentes. Ita isti, contra Ecclesiæ Catholicæ fidem, atq; eius traditionem, purum, atq; sincerum verbum, manifesto sacrilegio violant: atq; adulterãt. Postremò, Cœnæ Sacramentariæ, deposuerunt sacrificantis Christi vestitum: idque iusto Dei iudicio. Nam in illorum cœnis, nõ versatur ille Christus: qui pro nobis captus, & ad palum alligatus, & apud Herodem veste alba illusus, & apud Pilatum purpura irrisus, atq; spinis coronatus, deniq; cruci affixus fuit. Nulla etiam in illis cœnis, accẽdi videas lumina: amiserunt enim lumen fidei: cœciq;, Sathana Chorago, densis cœnant in tenebris. vt in illorum cœnis de cœna illa Christi suprema:

prema:

prema: præter panem, vinum, Iudam, Diabolum, atq; noctem, nihil restet amplius. Quas ob res, istas ego cœnas condemno: atq; laqueum eas esse dico illum, quo traditor ipse, se olim suspenderat: Iudas.

De rigore Canonis dictum puta.

CREDO atq; confiteor: Missam, id est, mortẽ Christi (Hebræis enim Missa, vocabulum mortis est) nisi tribus linguis, ita, vt canitur: alia lingua cantari fas non esse. Nam Missa, cùm ex altera parte ipsi Titulo respondeat: idem enim Titulus legẽdo, quod Missa cantando declarat: vtrumque enim mortem Domini annuntiat. vt Titulum, nisi Hebraicè, Græcè, atq; Latinè, scribi aliter fas nõ est: ita Missam, nisi eisdem tribus linguis, celebrari secùs fas non erit. Cùm enim sacrificium Missæ, ad amussim exprimat, crucis sacrificium: nihil debet in exẽplo, quod Crux est, reperiri idẽ: vt nõ exprimatur in ipso exẽplato, quod Missa dicitur. Itaq; habet Missa, Hebraica illa

ca illa

ca illa verba: Amen, Halleluia, Hoſianna, Cherubin, Seraphin, Sabaoth: Poſtremò, totus ille actus Sacrificij, Miſſę, id eſt, mortis nomine, concluditur, vociferante Sacerdote ad populum, Ite Miſſa eſt: id autem eſt, Domum abite, mors Chriſti vobis annunciata eſt. Porrò, Miſſa, itidem vt Titulus, verba etiam habet Græca: quorum ſunt illa, Kyrie eleiſon, Chriſte eleiſon: Agios, Iſchyros, Athanatos. Græcè ſic: κύριε ἐλέησον, χρίστε ἐλέησον. ἅγιος ἰσχυρὸς, ἀθάνατος, ἐλέησον ἡμᾶς. & quę ſunt eiuſdem modi. prętere a, Miſſa, verba habet Latina, alia omnia. Vnde conſtat, Titulum atque Miſſam, reciproca eſſe vocabula: vt Miſſa aliud non ſit, quàm Titulus loquens: vt viciſſim Titulus, aliud non eſt, quàm Miſſa tacens. Quòd ſi quæ gens, pro Latina lingua, Hebraicis, atque Græcis vocabulis retentis, vernaculam linguam in Miſſa vſurpat: id indulgentia, nõ rigore fit Canonis. qui Canon, inquam, rigidiſſimus cùm ſit, nun-

nunquam ſe ſubmittit humano ingenio: neque myſteria ſua mutat, cuiuſquam arbitrio. Quamobrem, damno omnes iſtos: qui linguam, atq; ritum mutarunt Miſſæ: illamq; à Titulo fecerunt diuerſam, atq; diſſimilē. Damno etiam, & vt contagionem quandã, peſtemq; communis vitę, Franciſcum Stancarum, Mantua fugitiuum, ac Neſtorianum hæreticum, deteſtor: qui, niſi vernacula lingua, Miſſam aliter haberi fas eſſe non putat: idololatriamque, cantu vſitato, in Eccleſiæ Miſſæ committi arbitratur: mentiens Spiritui Sancto, ac Titulum commutans: quod nec Pilatus quidem, ſcriptor Tituli, facere fuerat auſus. Atq; ita ego, de toto hoc Miſſæ ſacrificio, ſentio.

CREDO etiam, à Sacrificio, aliam eſſe communionem laicam: quæ ritè, tam vtraq;, quàm vna ſpecie tranſigitur, vt in Grę corum Eccleſijs eſt: apud quos, hi, qui ſacro interſunt, vtramq; ſpeciem: illi verò, qui ægrotant domi, alteram

alteram tantùm panis ſpeciem accipiunt: non minus ſe, ſub vna ſpecie putantes accipere his, qui in templo ſpeciem accipiunt vtramque, idque piè, ac verè. neque enim ſpecies illæ rerũ, ſed res ipſæ, in ſpeciebus illis cõtentę, ſunt nobis ſalutares. Chriſtus etiã in Cœna ipſarum ſpecierũ nõ meminit: ſed ipſas res, hoc eſt, corpus, & ſanguinem ſuum, in os noſtrum ingerit.

Quamobrem, & qui vtramq; ſpeciem ſumit: non ſe plus credat ſumere illo, qui ſumit vnam. & qui vna ſpecie communicatur: non ſe credat minus ſumere, quàm ſi communicetur vtraque ſpecie: modò firmiter credat, corporaliter ſub ſacramento illo, ſe verum, viuum, & integrum Chriſtum, ore ſuo ſumere. Ad quod ſumẽtis os, ſi præſtò adeſt fides: Chriſtus ille, corporaliter in ſumentis ore præſens, in mentem hominis illabitur, & illam illuminat: corpus recreat: totumq; hominem reficit, atq; ſuſtentat.

Quòd ſi abeſt fides: Sacramenta quidem, atq; ſpecies illæ, dentibus præmuntur: ipſe verò Chriſtus, inconſumptus, atque inconciſus manet: fictum illum, atq; perfidum, mirabiliter effugiens.

Quomodo autem, eodem temporis momento, corpus Chriſti in cælo, & in terra, ſimul ſit? quærendum non arbitror: excedit hoc humanum captum. Deinde, vbi modus exiſtendi rerum occultarum quæritur: ibi fides periclitatur. Satis illud ſit nobis ſcire, Sacramentum hoc, communitati, non autem diuiſioni, eſſe tributum.

Porrò, in communitate Chriſtiana: credẽtium cor eſt vnum, & anima vna. Quare, non eſt alienum à potentia diuina: vt in pluribus ſumentibus, vnus & idem ſit Chriſtus. qui tamen plures homines, per fidem, atque per charitatem, vnus homo ſunt. Atqui, huius rei, in ipſa etiam natura, impreſſa

pressa videmus vestigia. nam in mille speculis, eadem facies cernitur : & in mille auribus, vna & eadem proferẽtis auditur vox. si hoc natura efficit? vt eadem res, eodem momento, diuersis existat in rebus: quantò magis, Deus ipse, parens, atque creator naturæ, potest efficere: vt corpus Christi, cœlum, atq; terram, tum fidelium suorũ mentes, ipso se, vno, & eodem tempore, compleat.

Quamobrem, damno, & anathematizo, Sacramentarios sacrilegos : qui corporaliter, hîc in terris, nobiscũ versari, & in Sacramẽnto præsentem, negant adesse Christum.

Damno etiam, & anathematizo, Franciscum Stancarum, Nebulonem sceleratum: impiè affirmantem, cœna in suprema, merum panem, ad vescendum: corpus verò, ad crucifigendum tantùm, fuisse traditum. apertè enim, atq; disertis verbis, idẽ corpus in cœna datur: quòd postridiè crucifigitur.

Præter

Præter hos sceleratos homines, atque impios, damno etiam Samuelem Monachum quẽdam, Apostatam: qui sub specie panis, cadauer Christi mortuum, absq; sanguine, sumere nos mẽtitur. eo enim statu, quo est nũc Christus, sumitur: & quoniam, viuit ille: ideo etiam viuus, corpore ac sanguine vigens, integer, à fidelibus sumitur. Atqui de communione laica, hæc verè, purè, & sine conditione, profiteor.

DE SACRAMENTO Confirmationis, cum Ecclesia consentio: quod, nisi ab Episcopis, ritè non traditur: Apostolorum vtiq; instituto. qui per Orationem, & per manus impositionem, firmabant in credẽtibus fidem: vt habetur Actuum 8. & 19.

VNCTIONIS extremæ Sacramẽtum, traditione Apostolica, septimo loco, ritè superioribus adiungitur: quo in migrantibus, abolentur delicta, excitatur fides: animatur mens: incen-

D ditur

ditur verò charitas.

Huius Sacramenti Iacobus intuẽs beneficium, illa præcepit. Infirmatur quis inter vos: vocet presbyteros Ecclesiæ: & orent ſuper eum, vngentes eum oleo in nomine Domini. & oratio fidei, ſaluabit infirmum: & alleuiabit eum Dominus: & ſi in peccatis ſit, remittentur ei.

Hæc ſunt ſeptem Sacramenta illa, per quæ gratiam ſuam, nobis DEVS largitur: & per quæ beneficia Chriſti in nos deriuantur. quibus qui nõ vtitur, aut perperam illis vtitur: funditus expers eſt gratiæ Chriſti. vt cauſa alia non ſit: cur inter bonos, ac malos, ingens ſit diſcrimen, niſi ipſorum ſacramentorum legitimus vſus. Hæc enim Sacramenta, ſola ſunt: per quæ nobiſcum communicatur gratia Chriſti.

Quamobrem, damno, atque anathematizo, cuiuſq; generis hæreticos qui ſacramentis iſtis, appoſuerunt, aut de his diminuerunt aliquid. Super quos

quos etiã Deus apponet, plagas promiſſas: & auferet partem eorum, de libro vitæ: & à ciuitate ſancta ſua.

DE FIDE ET OPERIBVS.

RESTAT, vt de fide, & de operibus, addam paucis: nam de ijs nunc vehementer controuertitur. tum etiam ſuperiora omnia, ipſa per ſe nihil valẽt: niſi adſit fides, quæ per dilectionem operatur. Quicquid enim ex fide nõ eſt, peccatum eſt. Talem ergo fidem, ego probo: & quantum poſſum, ſequor: quæ per dilectionem operatur. Opera etiam, partem iuſtificationis noſtræ, eſſe affirmo: non ea, quæ antecedunt fidem: & quæ ſancta, atque bona, homines arrogantes, ipſi ſibi tribuunt: & qui ex operibus legis gloriãtur. de ijs enim ſcriptum eſt: Quia ex operibus legis, non iuſtificabitur omnis caro, coram illo: Romanorũ 3. Sed ea opera, pars iuſtificationis no-

ſtræ ſunt: quæ fidem, per dilectionem operantem, conſequuntur. quando videlicet homo, incorporatus, per fidem, Chriſto, poteſt, illo intus cooperante, grata Deo præſtare opera. Talis fides, cum operibus ſumpta, iuſtificat: aliter illa, mortua eſt.

Quæ quidem fides iuſtificans, nobis in Abel iuſto, ad exemplum proponitur: ad quem reſpexit Dominus: & ad munera eius. Illa autem opera, quæ ſine fide ſunt: in Cayno damnauit Deus ad quem perfidum, non reſpexit: neque ad munera eius.

Damno itaque, & anathematizo eos: qui opera à iuſtificatione ſeiungunt: ac fidem nudam relinquunt, ipſa autẽ opera, nil, niſi ſigna, & inditia fidei, volunt eſſe. Si enim Deus, reſpexit ad Abel, hoc eſt, ad fidem Abelis: & ad munera, hoc eſt, ad opera eius: quomodo opera, pars iuſtificationis noſtræ, non ſunt? cùm illa, ex fide manantia, reſpiciat Deus?

Hæc eſt, Reuerendiſsime Domine, eius Fidei Confeſsio: quæ in progenitoribus meis habitabat: & quæ per manus, à parentibus meis, mihi tradita eſt: quam etiam tueor pro viribus. Proinde, ſupplex peto: vt Veſtra Re. Do. ſecundum hanc Confeſsionem, me cum his congreget: quos in prouincia ſua, fideles in domino, ſibi habet ſubiectos.

Anno à Natali Ieſu Chriſti. M. D. L I I.

IN CONFESSIONEM S. ORICHOVII, LAVRENTIUS GOSLICKI, SC. CR.

CVm Sathanæ, Christum doceat, sine lege, ministri,
Atq; trahunt, stultos, in sua fila, greges:
Christe, tuis, nimium felix Orichouius, armis,
Quam docuit Petrus, suadet amare, fidem.
Sicq; fugit cautus, notos Orichouius hostes:
Circeosq; procul, uertit ab aure, sonos.
Rodere dente parāt, famulū, gens perfida, Christi:
Nam pura Christum, mente, fideq;, colit.
Sed tamen has pelagi, gaudet perferre, procellas:
Militis ut Christi, munus obire queat.
Christicolasq; docet, nocuas uitare latebras:
Quas omni statuit, turba prophana, modo.
Syncerum, Christi respirat pneumate, uerum,
Et rectum, puro pectore, monstrat iter.
Hîc maneat, Lector: fidei hîc tentoria sistat.
Tutus ab insidijs, quas struit hostis, erit.

STANI-

STANISLAO ORICHOVIO, IOANNES BIEDRZYCKI.

MOre q antiquo Christū, Stan[illegible]isl[illegible]e [illegible]teris:
Efficis, ut priscos, multi im[illegible]itentur, auos.
[illegible]am tua, cùm ueteres, referant monum[illegible]ēta, labores:
Ac placidi fias, parsq;, decusq;, gregis:
[illegible]st opus, ut Grillo sit adhuc agrestior ille:
Qui uelit à tanto, se remouere uiro.
[illegible]rgo sacrilegis uiuas, metuende, tyrannis:
Viuat & ingenij, dextera fama, tui.

IDEM CHRISTIANO LECTORI.

ARguit ut nequam, rudis ignorantia, seruum:
Cùm sci[illegible] de Domino, nulla referre suo.
[illegible]ic eris haud uerus, sacrati cultor ouilis:
Si malè pastorem, conf[illegible]teare tuum.
[illegible]æc igitur uideas, paruo contenta libello:
Disces, quod placidam, nosse iuuabit, ouem.